

PROF. UNIV. DR. MONNA-LISA BELU MAGDO

TEORIA CONTRACTULUI

Editura
Hamangiu
2021

CUPRINS

TITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE CU PRIVIRE LA CONTRACT	1
Capitolul I. Actele, faptele juridice și faptele non-juridice. Unitatea în diversitate a contractului. Factorii de determinare și configurare a contractului	1
<i>Secțiunea 1. Definiția contractului. Delimitarea actelor și faptelor juridice civile de faptele non-juridice</i>	<i>1</i>
§1. Definiția contractului	1
§2. Fundamentul volițional al contractului	2
§3. Faptele juridice	3
§4. Operațiunile non-juridice	4
<i>Secțiunea a 2-a. Autonomia de voință și limitele libertății contractuale</i>	<i>6</i>
§1. Noțiunea autonomiei și libertății de voință contractuală și modul de configurare în sistemul nostru juridic	6
<i>Secțiunea a 3-a. Unitatea în diversitate a contractului, în contextul așa-zisei crize (sau declin) a contractului</i>	<i>11</i>
§1. Caracterul general al reglementării Codului civil în materie contractuală	11
§2. Delimitări între contractul civil și contractul administrativ	12
§3. Factorii economici și sociali de determinare a dreptului contractelor	13
§4. Intervenționismul statal și evoluția dreptului contractelor	16
Capitolul II. Construcția doctrinară privind fundamentele teoretice ale contractului	18
<i>Secțiunea 1. Concepțiile filozofice și doctrinele privind fundamentul teoretic al contractului</i>	<i>18</i>
§1. Doctrina liberalistă și fundamentul filozofic al acesteia	18
§2. Doctrina pozitivistă și fundamentul său filozofic	19
§3. Doctrina școlii sociale	20
§4. Teoria autonomiei de voință	20
4.1. Autonomia de voință ca fundament al contractului	20
4.2. Declinul teoriei autonomiei de voință	21
§5. Teoria pozitivistă și formele de manifestare ale acesteia	25
5.1. Conținutul și variantele teoriei pozitvistice	25
§6. Solidarismul contractual	27
6.1. Generalități	27
6.2. Conceptul de solidarism contractual	27
6.3. Solidarismul contractual și limitele libertății contractuale	29
6.4. Solidarismul contractual și noua abordare a principiului forței obligatorii a contractului	30
6.5. Principiul relativității efectelor contractului în viziunea solidarismului contractual	32
6.6. Mecanismul de operare a solidarismului în faza de executare a contractului	34

Capitolul III. Actuala abordare a contractului în trendul de organizare globală	37
<i>Secțiunea 1. O nouă paradigmă a contractului</i>	37
§1. Instituția contractului, în balansul între vechile și noile principii	37
§2. Temporalitatea juridică a contractului	40
<i>Secțiunea a 2-a. O nouă viziune a reglementării contractului în sistemul juridic intern, european și internațional</i>	42
§1. Convenția de la Roma și normele conflictuale în materia obligațiilor contractuale	42
§2. Contractul și sistemul de drept al Uniunii Europene	43
2.1. Preocupările instituțiilor europene de codificare a dreptului contractelor	43
2.2. Planul de acțiune al Comisiei Europene	47
2.3. Alegerea opțiunilor. Metodele experimentale de armonizare și integrare	47
§3. Dinamica cadrului juridic al contractelor	50
3.1. Mecanismele de dinamică ale dreptului	50
3.2. Raportul dreptului comun cu legile speciale	51
3.3. Comunitarizarea și fundamentalizarea dreptului obligațiilor	52
§4. Contractele și reglementările comerțului internațional	53
Capitolul IV. Fundamentele principale ale contractului	58
<i>Secțiunea 1. Buna-credință și reaua-credință</i>	58
§1. Conceptul de bună-credință, funcțiile și caracterul bunei-credințe	58
1.1. Generalități	58
1.2. Problema definirii conceptului de bună-credință	59
1.3. Funcțiile bunei-credințe	61
1.4. Caracterul ambivalent al bunei-credințe și relația dintre buna-credință, reaua-credință și răspunderea civilă	62
1.5. Buna-credință, normă supremă a dreptului contractului	64
§2. Buna-credință și fundamentele sale morale	65
2.1. Relația dintre buna-credință, loialitatea contractuală, echilibrul contractual și așteptările rezonabile	65
2.2. Echitatea și buna-credință	67
§3. Reaua-credință	68
3.1. Conceptul de rea-credință	68
3.2. Formele de manifestare a relei-credințe în etapa precontractuală	69
3.3. Limitele libertății contractuale în faza negocierilor și răspunderea civilă	70
§4. Reglementarea în Codul civil a bunei-credințe și a relei-credințe în negocierea, încheierea și executarea contractelor	72
4.1. Reglementarea bunei-credințe și relei-credințe în etapa precontractuală	72
4.2. Răspunderea pentru ilicitul precontractual	75
4.3. Buna-credință în executarea contractelor	77
4.4. Funcțiile bunei-credințe în faza executării contractelor	79

4.5. Reperetele conceptului de bună-credință în executarea contractului	79
4.6. Efectele buneii-credințe și releii-credințe în executarea contractului	83
4.7. Buna-credință și coerența contractuală	85
4.8. O nouă viziune a buneii-credințe și a releii-credințe în faza executării contractului	86
<i>Secțiunea a 2-a. Abuzul de drept</i>	87
§1. Noțiunea abuzului de drept și fundamentele acestuia	87
1.1. Delimitări conceptuale	87
1.2. Fundamentele teoretice ale abuzului de drept	88
1.3. Critica teoriilor privind abuzul de drept	90
1.4. Critica teoriei asimilării abuzului de drept cu răspunderea civilă delictuală și cvasidelictuală	91
1.5. Concepția Decretului nr. 31/1954 privind fundamentul teoretic al abuzului de drept	92
§2. Elementele definitorii ale abuzului de drept și modul de abordare a răspunderii civile în materia abuzului de drept. O nouă etică a contractului și a filozofiei privind tehnica de moralizare a contractului în concepția actualului Cod civil	93
2.1. Elementele componente ale abuzului de drept	93
2.1.1. Existența unui drept subiectiv determinat	93
2.1.2. Săvârșirea cu intenție sau din culpă a faptei abuzive	94
2.1.3. Prejudiciul	96
2.2. O nouă etică a contractului	97
2.3. O nouă abordare a răspunderii civile pentru abuzul de drept	99
2.4. O nouă filozofie a mecanismelor de moralizare a contractului	100
2.5. Concepția Codului civil privind abuzul de drept	102
<i>Secțiunea a 3-a. Principiul validității aparenței în drept</i>	104
§1. Aparența în drept și criteriile de aplicare a aparenței în drept	104
1.1. Teoria aparenței în dreptul civil și raportul cu buna-credință	104
1.2. Criteriile legale ale aplicării aparenței în drept	105
§2. Elementele aparenței	106
2.1. Elementele materiale și subiective ale aparenței	106
2.2. Elementele psihologice ale aparenței în drept	109
§3. Efectele aparenței în drept și aplicațiile principiului	110
3.1. Efectele aparenței în drept și fundamentele teoretice ale acesteia	110
3.2. Aplicații ale principiului aparenței în drept	113
3.2.1. Aplicarea aparenței în drept, excepție de la regula <i>quod nullum est, nullum producit effectum</i>	113
3.2.2. Creditorul aparent	114
3.2.3. Mandatul aparent	116
3.2.4. Moștenitorul aparent și proprietarul aparent	118

§4. Aparența în drept și efectele acesteia în materia dreptului de proprietate. Fundamentul justificativ al proprietății aparente _____	119
4.1. Elementele proprietății aparente _____	119
4.2. Efectele teoriei aparenței în drept _____	123
4.3. Fundamentul justificativ al proprietății aparente _____	124
<i>Secțiunea a 4-a. Noile mecanisme principale în orientarea dreptului contractelor</i> _____	125
§1. Principiul coerenței în dinamica dreptului contractelor _____	125
§2. Principiul perenității _____	126
2.1. Conceptul de perenitate. Perenitatea contractului și factorii de menținere a durabilității și eficacității contractului _____	126
2.2. Protecția perenității în contextul neexecutării obligațiilor de către o parte contractantă _____	129
Capitolul V. Clasificarea contractelor _____	132
<i>Secțiunea 1. Importanța și criteriile de clasificare a contractelor</i> _____	132
§1. Importanța clasificării contractelor _____	132
§2. Criteriile de clasificare a contractelor _____	132
<i>Secțiunea a 2-a. Clasificarea contractelor prin dispoziții exprese sau subînțelese ale Codului civil</i> _____	132
§1. Contracte sinalagmatice și contracte unilaterale _____	132
1.1. Criteriul de diferențiere _____	132
1.2. Importanța clasificării _____	134
§2. Clasificarea contractelor în contracte cu titlu oneros și contracte cu titlu gratuit _____	135
2.1. Criteriul clasificării _____	135
2.2. Consecințele clasificării _____	137
2.2.1. Subclasificarea contractelor cu titlu oneros în contracte comutative și contracte aleatorii _____	138
2.2.2. Subclasificarea contractelor cu titlu gratuit în contracte liberalități și contracte dezinteresate _____	139
2.2.2.1. Interesul practic al clasificării _____	140
§3. Clasificarea contractelor în funcție de cerințele de formă, în contracte consensuale, solemne și reale _____	140
3.1. Contractul consensual _____	140
3.2. Contractul solemn _____	141
3.3. Contractul real _____	142
§4. Clasificarea contractelor după modul de executare, în contracte cu executare instantanee și contracte cu executare succesivă _____	143
4.1. Contractele cu executare instantanee sau dintr-o dată _____	143
4.2. Contractele cu executare succesivă _____	143
§5. Clasificarea contractelor după structura lor, în contracte simple, contracte complexe și grupuri de contracte _____	144
5.1. Contractele simple _____	144
5.2. Contractele complexe _____	144
5.3. Grupurile de contracte _____	145
5.4. Ansamblurile de contracte _____	146

§6. Clasificarea contractelor în funcție de cum sunt reglementate de lege (expres sau nu), în contracte numite și nenumite _____	147
6.1. Contractele numite _____	147
6.2. Contractele nenumite _____	147
6.3. Consecințele legate de clasificarea contractelor în contracte numite și contracte nenumite _____	148
§7. Clasificarea contractelor în funcție de modul în care se exprimă voința părților, în contracte negociate și contracte de adeziune _____	148
7.1. Contractele negociate _____	148
7.2. Contractele de adeziune _____	149
§8. Clasificarea contractelor în funcție de efecte și corelația existentă între acestea _____	150
8.1. Contractele constitutive _____	150
8.2. Contractele translative _____	150
8.3. Contractele declarative _____	150
8.4. Contractele principale _____	151
8.5. Contractele accesorii _____	151
Capitolul VI. Interpretarea contractelor _____	152
<i>Secțiunea 1. Noțiunea de interpretare. Conexiunea dintre interpretarea legii și interpretarea contractului. Condițiile interpretării contractului</i> _____	<i>152</i>
§1. Noțiunea de interpretare a legii. Caracterul jurisdicțional al interpretării generale și particulare a legii _____	152
§2. Noțiunea de interpretare a contractului. Rolul judecătorului de interpret al contractului _____	153
§3. Condițiile prealabile și necesare interpretării contractului _____	154
<i>Secțiunea a 2-a. Regulile comune de interpretare a contractelor</i> _____	<i>155</i>
§1. Regulile principale de interpretare a contractelor _____	156
1.1. Interpretarea după voința concordantă a părților _____	156
1.2. Interpretarea clauzelor îndoielnice _____	158
1.3. Interpretarea clauzelor trebuie să se facă în sensul de a produce efecte juridice _____	158
1.4. Interpretarea contractului se reduce numai la ceea ce părțile și-au propus a contracta _____	158
<i>Secțiunea a 3-a. Reguli subsidiare de interpretare a contractelor</i> _____	<i>159</i>
§1. Fundamentele teoretice ale interpretării contractului în favoarea aceluia ce se obligă _____	159
§2. Regulile de interpretare tacite cu care se completează contractul _____	160
§3. Problema obligațiilor implicite _____	161
§4. Procedurile suplative de interpretare a clauzelor incomplete _____	162
TITLUL II. FORMAREA CONTRACTULUI _____	163
Capitolul I. Analiza clasică a realizării acordului de voință _____	163
<i>Secțiunea 1. Structura și modul de formare a contractului</i> _____	<i>163</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Oferta de a contracta</i> _____	<i>164</i>
§1. Noțiunea ofertei _____	164
§2. Condițiile ofertei _____	165
§3. Destinatarul ofertei _____	168

§4. Forța juridică a ofertei _____	168
§5. Caducitatea ofertei _____	170
Capitolul II. Natura juridică a ofertei. Teoriile privitoare la natura juridică a ofertei de a contracta _____	172
<i>Secțiunea 1. Teoria antecontractului _____</i>	172
<i>Secțiunea a 2-a. Teoria răspunderii delictuale _____</i>	173
<i>Secțiunea a 3-a. Teoria răspunderii întemeiate pe obligativitatea actului unilateral _____</i>	174
Capitolul III. Acceptarea ofertei _____	175
<i>Secțiunea 1. Semnificația și condițiile acceptării _____</i>	175
<i>Secțiunea a 2-a. Felurile acceptării _____</i>	177
<i>Secțiunea a 3-a. Retractarea acceptării și natura juridică a acceptării _____</i>	178
Capitolul IV. Momentul și locul încheierii contractului _____	180
<i>Secțiunea 1. Momentul încheierii contractului. Teoriile legate de determinarea momentului încheierii contractului. Importanța determinării momentului încheierii contractului _____</i>	180
§1. Momentul încheierii contractului și importanța determinării acestui moment _____	180
§2. Mecanismul de determinare a momentului încheierii contractului între absenți _____	181
<i>Secțiunea a 2-a. Locul încheierii contractului și importanța determinării acestuia _____</i>	184
§1. Determinarea locului încheierii contractului _____	184
§2. Importanța determinării locului încheierii contractului _____	184
<i>Secțiunea a 3-a. Formarea contractelor în sistemul reglementării comerțului electronic _____</i>	185
§1. Reguli speciale aplicabile formării contractelor în sistemul reglementării comerțului electronic _____	185
§2. Momentul și locul încheierii contractului _____	187
Capitolul V. Conținutul contractului _____	189
<i>Secțiunea 1. Determinarea conținutului contractului în funcție de ofertă și acceptare _____</i>	189
<i>Secțiunea a 2-a. Elementele de determinare a conținutului contractului _____</i>	189
§1. Acordul suficient sau acordul asupra elementelor esențiale _____	189
§2. Clauza de fuziune și clauzele extrinseci _____	189
§3. Clauzele standard _____	190
§4. Clauzele neuzuale _____	191
§5. Clauzele abuzive _____	192
<i>Secțiunea a 3-a. Tehnica de sancționare a clauzelor abuzive _____</i>	195
§1. Sancțiunea clauzelor abuzive în materia contractelor de consum _____	195
§2. Reprimarea clauzelor abuzive în alte contracte decât acelea încheiate între profesioniști și consumatori _____	196
Capitolul VI. Negocierea contractelor _____	198
<i>Secțiunea 1. Negocierile precontractuale _____</i>	198
§1. Negocierea și criteriile de clasificare a contractelor _____	198

§2. Negocierile libere, neorganizate _____	198
Secțiunea a 2-a. Sistemele de negociere _____	201
§1. Conceptul de instrumente și acorduri precontractuale _____	201
§2. Instrumentele precontractuale _____	201
2.1. Documentele publicitare, condițiile generale de contractare, devizul și factura proforma _____	201
2.2. Scrisoarea de intenție _____	202
2.3. Angajamentul de onoare și scrisoarea de confort _____	202
2.4. <i>Joint-venture</i> _____	203
Secțiunea a 3-a. Contracte preparatorii _____	203
§1. Acordul de negociere _____	203
§2. Acordul parțial sau punctajul _____	205
§3. Contractul-cadru _____	206
§4. Pactul de preferință _____	207
Secțiunea a 4-a. Contracte preparatorii care generează obligația perfectării contractului _____	210
§1. Promisiunea unilaterală de a contracta _____	210
§2. Promisiunea sinalagmatică de a contracta _____	213
§3. Pactul de opțiune _____	217
§4. Promisiunea faptei altuia _____	219
 TITLUL III. STRUCTURA CONTRACTULUI _____	 221
Capitolul I. Condițiile esențiale pentru validitatea contractului și delimitarea de alte condiții ale contractului _____	 221
Capitolul II. Consimțământul și condițiile sale de valabilitate _____	 224
<i>Secțiunea 1. Generalități _____</i>	<i>224</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Voința juridică. Consimțământul ca formă de exteriorizare a voinței _____</i>	<i>225</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile de valabilitate ale consimțământului _____</i>	<i>226</i>
§1. Consimțământul trebuie să fie liber și conștient _____	226
§2. Seriozitatea consimțământului _____	227
§3. Valoarea juridică a voinței interne _____	228
Capitolul III. Protecția juridică a consimțământului _____	 230
<i>Secțiunea 1. Calitatea consimțământului și aspectele de noutate în reglementarea viciilor de consimțământ în actualul Cod civil _____</i>	<i>230</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Viciile de consimțământ _____</i>	<i>231</i>
§1. Eroarea _____	231
1.1. Abordarea erorii esențiale în actualul Cod civil _____	231
1.2. Condițiile erorii, viciu de consimțământ _____	235
1.3. Eroarea asumată _____	237
1.4. Eroarea de comunicare sau transmitere _____	237
1.5. Eroarea comună _____	238
1.6. Eroarea indiferentă _____	238
1.7. Proba și sancțiunea viciului de consimțământ al erorii _____	239
1.8. Adaptarea contractului _____	240

1.9. Comparație între adaptarea contractului afectat de viciul erorii și confirmarea contractului afectat de nulitatea relativă ca urmare a acestui viciu _____	240
§2. Dolul _____	241
2.1. Noțiunea de dol. Elementele de diferențiere a dolului de eroarea spontană _____	241
2.2. Structura dolului legată de dimensiunea delictuală a acestuia _____	242
2.2.1. Elementul material sau obiectiv al dolului _____	242
2.2.2. Elementul subiectiv al dolului _____	244
2.3. Condițiile juridice ale dolului _____	245
2.3.1. Dolul să provină de la una dintre părțile contractante sau să-i fie imputabil acesteia _____	245
2.3.2. Caracterul determinant al erorii provocate _____	246
2.3.3. Dolul trebuie dovedit _____	247
2.4. Sancțiunea dolului _____	247
§3. Violența _____	249
3.1. Reglementarea și definiția violenței. Mecanismul de viciere a consimțământului prin violență _____	249
3.2. Dimensiunea delictuală a violenței _____	249
3.3. Caracterul ilegitim al violenței și constrângerea legitimă legată de valorificarea unui drept subiectiv _____	254
3.4. Structura elementului psihologic al violenței și condițiile juridice ale acestuia _____	254
3.5. Violența săvârșită de un terț _____	255
3.6. Proba și sancțiunea violenței _____	256
§4. Leziunea _____	257
4.1. Privire evolutivă asupra viciului leziunii _____	257
4.2. Noua concepție a actualului Cod civil în privința leziunii _____	258
4.3. Definiția și elementele leziunii _____	259
4.4. Sancțiunea nulității în caz de leziune _____	260
4.5. Efectele anulării contractului lezionar și proba leziunii _____	261
§5. Comparația viciilor de consimțământ _____	262
Capitolul IV. Capacitatea de a contracta _____	264
<i>Secțiunea 1. Capacitatea de a contracta a persoanelor fizice _____</i>	<i>264</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Capacitatea de a contracta a entităților colective _____</i>	<i>268</i>
Capitolul V. Obiectul contractului _____	272
<i>Secțiunea 1. Repere conceptuale _____</i>	<i>272</i>
§1. Noțiunea de obiect al contractului și obiect al obligației _____	272
§2. Relația dintre obiectul contractului, obiectul obligației și obiectul derivat al obligației _____	273
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile de valabilitate ale obiectului obligației _____</i>	<i>274</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Proporționalitatea prestațiilor _____</i>	<i>280</i>
Capitolul VI. Cauza contractului _____	282
<i>Secțiunea 1. Definiția legală a cauzei. Cauza esențială, cauza finală și conceptul de cauză a contractului _____</i>	<i>282</i>

§1. Reglementarea cauzei _____	282
§2. Conceptul de cauză eficientă și cauză finală. Mecanismul juridic al caracterului unitar al cauzei contractului _____	282
<i>Secțiunea a 2-a. Evoluția doctrinei privind cauza contractului _____</i>	<i>284</i>
§1. Conținutul teoriilor și aspectele criticabile legate de natura și caracterul cauzei _____	284
1.1. Teoria clasică asupra cauzei _____	284
1.2. Teoria anticauzalistă _____	285
1.3. Utilitatea și limitele cauzei obiective aparținând teoriei clasice _____	286
§2. Structurarea teoriilor neocauzaliste _____	287
<i>Secțiunea a 3-a. Teoria monistă a cauzei _____</i>	<i>289</i>
§1. Noțiunea și elementele cauzei în dreptul civil contemporan _____	289
§2. Rolul cauzei în asigurarea durabilității contractului _____	291
<i>Secțiunea a 4-a. Condițiile de validitate a cauzei și proba cauzei _____</i>	<i>293</i>
§1. Determinări conceptuale privind existența și falsitatea cauzei în faza încheierii și executării contractului _____	293
§2. Liceitatea și caracterul moral al cauzei _____	296
§3. Proba cauzei _____	298
§4. Sancțiunea neîndeplinirii condițiilor legale privitoare la cauză _____	299
Capitolul VII. Forma contractului _____	301
<i>Secțiunea 1. Principiul consensualismului și formalismul contractual _____</i>	<i>301</i>
§1. Forma contractului în sens restrâns și principiul consensualismului _____	301
§2. Excepțiile de la consensualismul contractual. Clasificarea formalismului contractual _____	302
§3. Formalismul contractual _____	302
3.1. Formalismul indirect sau probatoriu _____	302
3.2. Formalismul substanțial _____	304
3.2.1. Caracterele și condițiile solemnității _____	305
3.2.2. Solemnitatea ad validitatem a contractului sub forma înscrisului autentic _____	306
3.2.3. Solemnitatea ad validitatem a contractului sub forma înscrisului sub semnătură privată _____	307
3.2.4. Echipolența formei și regula simetriei _____	309
3.3. Solemnitatea constând în tradițiunea bunurilor _____	310
<i>Secțiunea a 2-a. Înscrisul ca instrumentum _____</i>	<i>310</i>
§1. Condițiile de validitate ale înscrisurilor și valoarea probatorie a acestora _____	310
§2. Cerința de eficacitate a operațiunii juridice _____	315
Capitolul VIII. Modalitățile contractului _____	318
<i>Secțiunea 1. Repere conceptuale și caracterizarea modalităților în raport de elementele actului juridic _____</i>	<i>318</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Modalitatea termenului _____</i>	<i>318</i>
§1. Conceptul de termen ca modalitate a actului juridic și trăsăturile sale definitorii _____	318

§2. Clasificarea și criteriile de clasificare a termenului ca modalitate a actului juridic. Efectele termenului asupra raportului obligațional _____	319
§3. Calculul termenului _____	321
§4. Renunțarea la beneficiul termenului suspensiv _____	322
§5. Decăderea debitorului din beneficiul termenului _____	322
Secțiunea a 3-a. Modalitatea condiției _____	323
§1. Definiția condiției. Comparația dintre modalitatea termenului și aceea a condiției privind modul de operare _____	323
§2. Criteriile de clasificare a condițiilor _____	324
§3. Cerințele de operare ale condiției și de renunțare la condiție _____	326
§4. Efectele condiției suspensive _____	327
§5. Efectele condiției rezolutorii _____	329
Secțiunea a 4-a. Sarcina _____	330
§1. Noțiunea de sarcină și deosebirea de celelalte modalități. Regimul juridic al sarcinii _____	330
§2. Efectele revocării donației _____	332

TITLUL IV. NULITATEA CONTRACTULUI _____ **335**

Capitolul I. Evoluția concepției privind fundamentele teoretice ale nulității _____ **335**

<i>Secțiunea 1. Teoria clasică privind fundamentele teoretice ale nulității</i> _____	335
<i>Secțiunea a 2-a. Concepția teoriei moderne în privința fundamentelor teoretice ale nulității</i> _____	336
<i>Secțiunea a 3-a. Concepția dreptului civil român asupra fundamentelor nulității actului juridic</i> _____	337

Capitolul II. Noțiunea de nulitate și aspectele generale legate de modul de operare. Clasificarea nulităților și criteriile de clasificare _____ **339**

<i>Secțiunea 1. Noțiunea de nulitate. Condițiile și funcțiile nulității</i> _____	339
§1. Definiția nulității _____	339
§2. Funcțiile nulității contractului _____	341
<i>Secțiunea a 2-a. Clasificarea nulităților</i> _____	342
§1. Criteriile de clasificare a nulităților _____	342
1.1. Nulitatea absolută și nulitatea relativă _____	342
1.2. Concepția actualului Cod civil privind nulitatea de drept, judiciară și convențională _____	344
1.3. Nulitatea totală și nulitatea parțială _____	347
1.4. Nulități exprese și nulități virtuale _____	349
1.5. Nulitățile de fond și nulitățile de formă _____	350
§2. Cauzele de nulitate absolută și relativă ale contractului _____	351

Capitolul III. Regimul juridic al nulităților _____ **355**

<i>Secțiunea 1. Abordarea comparativă a regimului juridic al nulității absolute și relative</i> _____	355
§1. Caracterul judiciar al nulităților și modalitatea invocării nulității _____	355
§2. Persoanele care pot invoca nulitatea _____	357
§3. Prescriptibilitatea acțiunii în anulabilitatea contractului _____	359

<i>Secțiunea a 2-a. Problema confirmării actului afectat de nulitate și a altor modalități de validare a actului nul</i>	360
§1. Confirmarea actului nul relativ și condițiile confirmării	360
§2. Distincția dintre confirmare și alte modalități de validare a contractului	362
2.1. Ratificarea	362
2.2. Refacerea contractului	363
2.3. Conversiunea actului nul într-un act valabil	364
§3. Inadmisibilitatea acoperirii prin confirmare a cauzei de nulitate absolută	366
Capitolul IV. Efectele nulității	368
<i>Secțiunea 1. Efectele nulității. Definiția efectelor nulității.</i>	
<i>Cadrul general al efectelor nulității față de părți</i>	368
§1. Principiile efectelor nulității și corelația dintre principii	368
§2. Principiul retroactivității și excepțiile de la acest principiu	370
§3. Principiul <i>restitutio in integrum</i> și modalitățile de realizare a principiului	371
§4. Excepții de la principiul <i>restitutio in integrum</i>	372
§5. Formele restituirii	373
<i>Secțiunea a 2-a. Efectele nulității față de terți</i>	376
§1. Principiul <i>resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis</i>	376
§2. Excepțiile de la principiul <i>resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis</i>	377
§3. Principiile care înlătură regula <i>quod nullum est, nullum producit effectum</i>	379
3.1. Conversiunea actului juridic civil	379
3.2. <i>Error communis facit ius</i>	381
3.3. Principiul răspunderii civile delictuale	381
<i>Secțiunea a 3-a. Delimitarea instituției nulității actului juridic de alte cauze de ineficacitate ale actului juridic</i>	383
§1. Nulitatea și rezoluțiunea actului juridic	383
§2. Nulitatea și rezilierea actului juridic	384
§3. Nulitatea și revocarea actului juridic	384
§4. Nulitatea și caducitatea actului juridic	385
§5. Nulitatea și inopozabilitatea actului juridic	385
TITLUL V. EFECTELE CONTRACTULUI	387
Capitolul I. Conceptul de obligatoriu și obligaționalul contractual.	
Sfera de acțiune	387
<i>Secțiunea 1. Forța obligatorie a contractului</i>	387
§1. Considerații generale privind efectele contractului	387
§2. Principiul forței obligatorii a contractului	390
§3. Fundamentul teoretic al forței obligatorii a contractului	392
§4. Mecanismul obligaționalului și forța obligatorie a actului juridic	395
§5. Consecințele tehnice ale forței obligatorii a contractului	396
5.1. Executarea întocmai a contractului	396

5.2. Buna-credință în executarea contractului _____	397
5.2.1. Obligația de cooperare a părților în executarea contractului _____	399
5.2.2. Obligația de securitate _____	400
5.3. Regula simetriei contractului și asimetriile _____	402
Secțiunea a 2-a. Limitări ale principiului forței obligatorii a contractului _____	404
§1. Limitări de la principiul forței obligatorii a contractului în raport cu legea _____	404
§2. Limitarea pe cale convențională a forței obligatorii a contractului _____	407
§3. Argumentele teoretice în sprijinul revizuirii contractului pentru impreviziune _____	409
§4. Limitarea judiciară a principiului forței obligatorii a contractului _____	410
§5. Limitarea forței obligatorii a contractului pe calea denunțării unilaterale _____	412
Capitolul II. Principiul relativității efectelor contractului _____	415
<i>Secțiunea 1. Principiul relativității și obligaționalul contractual _____</i>	<i>415</i>
§1. Principiul relativității efectelor contractului. Noțiunea de relativitate _____	415
§2. Sfera limitată de aplicare a principiului relativității efectelor contractului _____	416
<i>Secțiunea a 2-a. Domeniul de aplicare a obligaționalului contractual _____</i>	<i>417</i>
§1. Părțile, terții și categoriile intermediare _____	417
1.1. Părțile contractante _____	418
1.2. Terții _____	419
1.3. Avânzii-cauză _____	420
1.3.1. Succesorii universali sau cu titlu universal _____	421
1.3.2. Succesorii cu titlu particular _____	421
1.3.3. Creditorii chirografari _____	422
§2. Corelația dintre opozabilitate și efecte _____	424
<i>Secțiunea a 3-a. Opozabilitatea contractului față de terți _____</i>	<i>426</i>
§1. Opozabilitatea probatorie și substanțială a contractului _____	426
§2. Opozabilitatea de plin drept și opozabilitatea formalistă _____	427
§3. Raportul dintre cunoașterea efectivă a drepturilor, actelor și faptelor juridice și publicitatea acestora _____	429
§4. Limitele de manifestare ale opozabilității și implicațiile sale practice _____	431
Capitolul III. Excepții de la regula <i>res inter alios acta</i> _____	433
<i>Secțiunea 1. Excepții reglementate de la principiul relativității efectelor contractului _____</i>	<i>433</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Stipulația pentru altul _____</i>	<i>435</i>
§1. Generalități _____	435
§2. Condițiile de valabilitate și eficacitate a stipulației pentru altul _____	436
§3. Acceptarea stipulației de către terțul beneficiar. Semnificația de eficacitate _____	437
§4. Efectele stipulației pentru altul _____	439
4.1. Raportul dintre promitent și stipulant _____	439
4.2. Raportul dintre promitent și terțul beneficiar _____	440
4.3. Raporturile dintre stipulant și terțul beneficiar _____	442

§5. Natura juridică a mecanismului stipulației pentru altul _____	442
Secțiunea a 3-a. Acțiunea directă _____	444
Secțiunea a 4-a. Actele juridice colective _____	446
Capitolul IV. Excepțiile aparente de la principiul relativității efectelor contractului _____	449
Secțiunea 1. Promisiunea faptei altuia (convenția de porte-fort) _____	449
§1. Noțiune _____	449
§2. Condițiile și trăsăturile convenției de porte-fort. Delimitarea de stipulația pentru altul _____	450
Secțiunea a 2-a. Reprezentarea _____	452
§1. Cerințele de validitate ale reprezentării și consecințele nesocotirii acestora _____	452
§2. Efectele și încetarea reprezentării. Explicația caracterului aparent de la excepția relativității efectelor contractului _____	454
Capitolul V. Simulația – excepție aparentă de la principiul opozabilității contractelor față de terți _____	455
Secțiunea 1. Definiția simulației și criteriile de clasificare a formelor simulației _____	455
§1. Cadrul de reglementare și definiția simulației. Scopurile simulației _____	455
§2. Criteriile de clasificare și formele simulației _____	456
§3. Opinii privind fundamentarea simulației prin interpunere de persoane _____	458
Secțiunea a 2-a. Condițiile simulației _____	460
Secțiunea a 3-a. Simulația, tehnică a dedublării realității juridice _____	462
Secțiunea a 4-a. Liceitatea simulației și limitele acesteia _____	463
Secțiunea a 5-a. Efectele simulației _____	464
§1. Efectele simulației în funcție de scopul urmărit _____	464
§2. Efectele simulației în raporturile dintre părți, față de terți și în raporturile dintre terți _____	466
2.1. Efectele simulației în raporturile dintre părți _____	466
2.2. Efectele simulației față de terți și în raporturile dintre terți _____	467
Secțiunea a 6-a. Acțiunea în simulație _____	469
Secțiunea a 7-a. Componentele principale ale simulației _____	471
§1. Liceitatea de principiu a simulației _____	471
§2. Simulația și principiul voinței reale _____	471
§3. Simulația și beneficiul aparentei _____	471
§4. Simulația, tehnică juridică de dedublare a realității _____	472
§5. Principiul neutralității simulației _____	472
§6. Principiul inopozabilității actului secret _____	473
Secțiunea a 8-a. Aspecte de ordin practic privind mecanismul de operare a simulației în funcție de formele acesteia _____	474
§1. Acțiunea în simulație în cazul simulației în forma fictivității _____	474
§2. Acțiunea în simulație în cazul simulației prin deghizare _____	476
§3. Acțiunea în simulație în cazul simulației prin interpunere de persoane _____	478
Secțiunea a 9-a. Proba simulației _____	480
Secțiunea a 10-a. Efectele admiterii acțiunii în declararea simulației _____	481

TITLUL VI. CONSECINȚELE NEEEXECUTĂRII CONTRACTULUI	483
Capitolul I. Remediile neexecutării contractelor sinalagmatice	483
<i>Secțiunea 1. Suportul teoretic al remediilor. Clarificări conceptuale.</i>	
<i>Principiile generale ale remediilor. Clasificarea remediilor și dreptul de opțiune al creditorului</i>	483
§1. Suportul teoretic al remediilor în contractele sinalagmatice	483
§2. Neutralitatea terminologică a actualului Cod civil legată de consecințele neexecutării contractelor sinalagmatice	484
§3. Principiile generale reglementate sau asumate indirect de actualul Cod civil în materia remediilor	486
§4. Clasificarea remediilor și dreptul de opțiune al creditorului	490
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile executării în natură a contractului și specificul executării în funcție de natura obligației</i>	491
§1. Condițiile executării silite în natură	491
§2. Specificul executării silite în funcție de natura obligației	493
2.1. Obligația de a da	493
2.2. Executarea obligației de a face	493
2.3. Executarea obligației de a nu face	494
2.4. Mijloacele indirecte de constrângere a debitorului la executarea obligației de a face și de a nu face	494
<i>Secțiunea a 3-a. Imposibilitatea de executare și riscul în contracte</i>	495
§1. Fizionomia riscului	495
§2. Imposibilitatea inițială și subsecventă de executare	496
§3. Riscurile în contracte ca urmare a încetării contractului pentru imposibilitatea fortuită de executare	499
§4. Riscurile în contractele translativ de proprietate	500
§5. Raportarea teoriei riscurilor la instituții asemănătoare	502
5.1. Riscul și nulitatea	502
5.2. Riscul și caducitatea	503
5.3. Riscul și rezoluțiunea	504
5.4. Riscul și impreviziunea	504
5.5. Teoria riscului și excepția de neexecutare	506
<i>Secțiunea a 4-a. Termenul suplimentar de executare</i>	506
§1. Semnificația termenului suplimentar de executare și procedura acordării acestuia	506
§2. Efectele punerii în întârziere a debitorului și a creditorului	507
§3. Punerea de drept în întârziere, excepție de la regula acordării termenului suplimentar de executare	508
Capitolul II. Remediile speciale ale neexecutării contractelor sinalagmatice	510
<i>Secțiunea 1. Excepția de neexecutare</i>	510
§1. Definiția și reglementarea excepției de neexecutare	510
§2. Fundamentul excepției de neexecutare	511
§3. Condițiile excepției de neexecutare	512
§4. Tehnica de operare a excepției de neexecutare	515
§5. Efectele excepției de neexecutare	516
§6. Funcțiile excepției de neexecutare	517

Secțiunea a 2-a. Rezoluțiunea contractului	517
§1. Reglementarea rezoluțiunii în noul și vechiul Cod civil. Funcțiile și reperate rezoluțiunii în concepția vechiului Cod civil	517
1.1. Cadrul de reglementare generală și specială a rezoluțiunii și rezilierii în actualul Cod civil	517
1.2. Reglementarea rezoluțiunii în vechiul Cod civil	518
1.3. Reperate rezoluțiunii judiciare în reglementarea vechiului Cod civil	521
1.4. Efectele rezoluțiunii în vechiul Cod civil	523
§2. Concepția noului Cod civil privind rezoluțiunea. Locul rezoluțiunii în ierarhia remediilor. Dreptul de opțiune	525
2.1. Cadrul de reglementare a rezoluțiunii și rezilierii în noul Cod civil	525
2.2. Locul rezoluțiunii în ierarhia remediilor și dreptul de opțiune al creditorului	526
2.3. Reperate rezoluțiunii în noul Cod civil	530
§3. Clasificarea și condițiile rezoluțiunii. Reducerea prestațiilor	535
3.1. Clasificarea rezoluțiunii	535
3.2. Condițiile rezoluțiunii	537
3.2.1. Condiția neexecutării rezolutorii	537
3.2.2. Criteriile de determinare a neexecutării rezolutorii	540
3.3. Repere de determinare a neexecutării rezolutorii în noul Cod civil și legislația specială	542
3.4. Condițiile neexecutării rezolutorii convenționale. Pactele comisorii	545
3.5. Rezoluțiunea anticipată	548
§4. Cerințele formale ale rezoluțiunii	549
4.1. Cerințele formale ale rezoluțiunii judiciare	549
4.2. Rezoluțiunea convențională – pactele comisorii. Condițiile formale	551
4.3. Condițiile formale ale rezoluțiunii unilaterale	551
4.4. Rezilierea	553
§5. Legitimarea în exercitarea rezoluțiunii	554
§6. Efectele rezoluțiunii și rezilierii	556
6.1. Concepția Codului civil privind fundamentul dreptului la restituirea prestațiilor	556
6.2. Modul de operare și fundamentele excepțiilor justificate de la efectul desființării contractului prin rezoluțiune	557
6.3. Restituirea prestațiilor	558
6.4. Efectele restituirii față de terți	561
6.5. Rezoluțiunea în viziunea dreptului internațional și a proiectelor europene de codificare a dreptului contractelor	563
Capitolul III. Răspunderea civilă	566
Secțiunea 1. Executarea obligației contractuale prin echivalent și răspunderea civilă contractuală	566
§1. Delimitări conceptuale	566
§2. Concepția Codului civil privind răspunderea civilă	569

§3. Principiul non-cumulului răspunderii civile contractuale cu răspunderea civilă delictuală _____	570
Secțiunea a 2-a. Răspunderea contractuală pentru fapta altuia _____	573
§1. Răspunderea contractuală pentru fapta altuia, excepție de la caracterul direct și personal al răspunderii _____	573
§2. Condițiile răspunderii contractuale pentru fapta altuia _____	575
2.1. Obligația contractuală a debitorului trebuie executată prin altul _____	575
2.2. Terțul introdus în executarea contractului trebuie să fie desemnat voluntar de către debitorul din contractul principal _____	576
2.3. Debitorul din contractul principal să nu fi fost scutit de răspundere de către creditorul său contractual _____	576
2.4. Neexecutarea obligației contractuale de către debitorul principal trebuie să fie cauzată de fapta ilicită și culpabilă a terțului interpus în executarea contractului _____	577
§3. Fundamentul răspunderii contractuale pentru fapta altuia _____	579
Capitolul IV. Răspunderea civilă contractuală _____	581
Secțiunea 1. Considerațiile generale privind răspunderea civilă contractuală _____	581
§1. Particularitățile răspunderii civile contractuale _____	581
§2. Enunțarea condițiilor răspunderii contractuale _____	583
Secțiunea a 2-a. Fapta ilicită cauzatoare a prejudiciului _____	584
§1. Neexecutarea obligațiilor contractuale. Conceptul de neexecutare a obligațiilor contractuale _____	584
1.1. Neexecutarea totală sau parțială a obligațiilor _____	584
1.2. Executarea necorespunzătoare a contractului _____	585
1.3. Dovada faptei ilicite _____	585
1.4. Întârzierea în executarea obligațiilor _____	587
§2. Obligația de securitate _____	588
2.1. Executarea obligației de securitate _____	588
2.2. Reglementări naționale care consacră obligația de securitate și informare a consumatorului _____	590
§3. Obligația de informare _____	592
Secțiunea a 3-a. Vinovăția _____	593
§1. Răspunderea contractuală și fundamentul său subiectiv _____	593
1.1. Conceptul de vinovăție în reglementarea actualului Cod civil _____	593
1.2. Vinovăția și dovada culpei contractuale _____	595
§2. Cauzele exoneratoare de răspundere și efectele acestora _____	597
2.1. Fundamentele teoretice ale efectelor exoneratoare de răspundere _____	597
2.2. Caracterele cazului fortuit și ale forței majore _____	599
2.3. Efectele exoneratoare de răspundere ale forței majore și ale cazului fortuit _____	602
2.4. Condițiile de acțiune ale imposibilității de executare a obligațiilor debitorului, generate de forța majoră și cazul fortuit _____	602
2.5. Efectele imposibilității de executare a obligațiilor debitorului, pricinuite de forța majoră și cazul fortuit _____	603

2.6. Exonerarea de răspundere a debitorului pentru fapta victimei sau a terțului _____	604
2.7. Clauzele contractuale de excludere, limitare și agravare a răspunderii _____	605
<i>Secțiunea a 4-a. Raportul de cauzalitate</i> _____	606
§1. Raportul de cauzalitate, condiție a răspunderii contractuale _____	606
1.1. Importanța raportului de cauzalitate _____	606
1.2. Premisele specificității raportului de cauzalitate în materia răspunderii contractuale _____	607
1.3. Criteriile doctrinale propuse în determinarea raportului de cauzalitate _____	608
§2. Abordarea cauzalității în sistemul dreptului românesc _____	610
2.1. Criterii de determinare a raportului de cauzalitate în sistemul dreptului românesc _____	610
2.2. Sistemul indivizibilității cauzei cu condițiile _____	611
2.3. Raportul de cauzalitate în reglementarea noului Cod civil _____	612
<i>Secțiunea a 5-a. Prejudiciul patrimonial în materie contractuală și repararea acestuia</i> _____	613
§1. Definiția și clasificarea prejudiciilor _____	613
1.1. Definiția prejudiciului. Prejudiciul, condiție și măsură a răspunderii _____	613
1.2. Clasificarea prejudiciilor _____	615
1.3. Particularitățile celor trei categorii de prejudicii _____	616
1.4. Modalitățile de reparare a prejudiciilor patrimoniale, morale și corporale _____	617
§2. Prejudiciul patrimonial. Clasificarea daunelor-interese și problema cumulului daunelor-interese _____	618
2.1. Condițiile reparării prejudiciilor patrimoniale _____	618
2.2. Clasificarea și cumulul daunelor-interese _____	624
2.3. Modalitățile de evaluare a daunelor-interese _____	626
§3. Evaluarea judiciară a prejudiciului _____	626
§4. Evaluarea legală a prejudiciului _____	631
4.1. Conceptul de daune moratorii. Clasificarea și funcțiile daunelor moratorii _____	631
4.2. Problema naturii juridice a actualizării creanței bănești și a cumulului acesteia cu dobânda, în viziunea vechiului Cod civil _____	635
4.3. Concepția actualului Cod civil privind cumulul creanței actualizate cu dobânzile. Problema competenței și condițiile de actualizare _____	636
§5. Evaluarea convențională a prejudiciului (Clauza penală) _____	639
5.1. Condițiile și limitele modificării convenționale a răspunderii civile contractuale _____	639
5.2. Funcțiile clauzei penale marcate de Codul civil din 1864, de doctrină și de actualul Cod civil _____	640
5.3. Teoriile privitoare la natura juridică a clauzei penale _____	641
5.4. Concepția actualului Cod civil privind funcțiile clauzei penale și relația dintre acestea _____	641
5.5. Caracterele juridice ale clauzei penale _____	642

5.6. Consecințele decurgând din natura contractuală a clauzei penale	644
5.7. Regimul juridic al clauzei penale în cazul obligațiilor divizibile și indivizibile	645
5.8. Mutabilitatea clauzei penale	645
<i>Secțiunea a 6-a. Prejudiciile nepatrimoniale</i>	647
§1. Conceptul multiform de prejudiciu nepatrimonial și relația dintre natura drepturilor încălcate și natura prejudiciului	647
1.1. Definiție și precizări terminologice	647
1.2. Relația dintre natura drepturilor încălcate și natura prejudiciului cauzat	648
§2. Răspunderea și modalitățile de reparare a prejudiciilor nepatrimoniale. Concepțiile privind repararea patrimonială a prejudiciilor nepatrimoniale	649
2.1. Reglementarea răspunderii pentru prejudiciile nepatrimoniale și modalitățile de reparare a acestora	649
2.2. Opiniile doctrinei referitoare la reparația bănească a prejudiciilor nepatrimoniale	653
§3. Criteriile de apreciere a prejudiciilor nepatrimoniale și de cuantificare a compensațiilor bănești	656
3.1. Criteriile de apreciere a prejudiciilor nepatrimoniale	656
3.2. Cuantificarea valorică a compensațiilor bănești	657
§4. Prejudiciile corporale	658
4.1. Natura specială a prejudiciilor corporale și reflexul în planul reparației acestora	658
4.2. Repararea prejudiciilor patrimoniale rezultând din nerealizarea câștigului din muncă	660
4.3. Caracterul hotărârilor judecătorești de acordare a despăgubirilor	662
§5. Conceptul de prejudiciu de agrement și caracterul său dual. Criteriile de evaluare a măsurilor compensatorii	663
§6. Repararea prejudiciilor corporale, morale și materiale. Repararea prejudiciului prin ricoșeu	666
6.1. Componenta patrimonială a prejudiciului corporal cauzat victimii	666
6.2. Repararea prejudiciilor prin ricoșeu cauzate victimii indirecte în cazul decesului victimii imediate	667
<i>Secțiunea a 7-a. Răspunderea contractuală de securitate privind viața și integritatea corporală a persoanei, decurgând din contractul de transport</i>	669
§1. Obligația de securitate datorată călătorului și consecințele decurgând din încălcarea acestei obligații	669
§2. Valorificarea dreptului la repararea prejudiciului în cazul contractului de transport. Măsurile de garantare a reparării prejudiciului pe calea asigurării	673
BIBLIOGRAFIE	677

Secțiunea a 2-a. Efectele nulității față de terți

§1. Principiul *resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis*

Acest principiu este consacrat de art. 1254 alin. (2) C. civ. și privește poziția terților față de actul juridic afectat de nulitate. Textul de referință prevede că desființarea contractului atrage în condițiile legii și desființarea actelor subsecvente încheiate în baza lui. Acest principiu este aplicabil, în temeiul art. 1325 C. civ., și actelor juridice unilaterale, afectate de nulitate.

Celelalte două principii, retroactivitatea și restituirea prestațiilor, priveau efectele nulității actului juridic numai în raporturile părților contractante. Terților care nu dobândesc drepturi și nici obligații direct din contractul afectat de nulitate le este opozabilă situația juridică născută între părți, fiind obligați să respecte situația generată de efectele nulității actului intervenit între părțile contractante.

Înlănțuirea operațiunilor juridice în cadrul circuitului civil face ca anularea unui act juridic inițial, din care derivă dreptul constituit sau transmis printr-un act subsecvent, să se răsfrângă și asupra valabilității acestuia din urmă, astfel că subdobânditorul nu va putea deveni titularul acestui drept. Așadar, actele juridice ce derivă și succed actului nul vor fi și ele nule, deoarece efectele distructive ale nulității constatate între părți se transpun în efectele nulității actului față de terți. Acest principiu, exprimat prin adagiul *resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis*, aplicabil actelor translative sau constitutive de drepturi, este consecința retroactivității actelor nule și a repunerii părților în situația anterioară, precum și o consecință a principiului potrivit căruia nimeni nu poate transmite altuia mai multe drepturi decât are și aceasta deoarece, primul dobânditor al bunului în temeiul actului lovit de nulitate se consideră retroactiv că nu a fost niciodată proprietarul său, astfel că nu putea transmite sau constitui valabil dreptul asupra aceluși bun. Or, nulitatea titlului de înstrăinare va implica și desființarea actului prin care se transmite ori s-a constituit dreptul subsecvent, deoarece efectele nulității operează succesiv.

În materie de nulitate, terții al căror drept derivă din contractul nul nu sunt niște *penitus extranei*, deoarece se află în legătură cu părțile operațiunii juridice nule. Aceasta face ca aceștia să fie implicați în situația juridică creată și nu numai să le fie opozabilă. În fond, terții în materia nulității sunt succesorii cu titlu particular, deoarece aceștia au un drept derivat din contractul nul, aflându-se în legătură cu părțile operațiunii nule. Sub aspectul efectelor nulității, succesorii universali sau cu titlu universal nu sunt terți, deoarece aceștia sunt asimilați părților contractului nul. Cât privește creditorii chirografari, aceștia au statutul terților, *penitus extranei*, dacă actul nul nu conține o fraudă pauliană la adresa lor, sau regimul avânzilor-cauză particulari, dacă probează o asemenea fraudă pauliană contra intereselor lor^[1].

Sfera de cuprindere a principiului *resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis* transpune nu numai principiul potrivit căruia nimeni nu poate transmite mai multe drepturi decât are, dar și celelalte două principii legate de efectele nulității, retroactivitatea și repunerea părților în situația necesară. Această abordare largă a principiului se regăsește nu numai în contractul constitutiv sau translativ de drepturi reale sau de creanță ale contractului derivat, dar și în privința celorlalte acte, care nu sunt consti-

[1] P. VASILESCU, *op. cit.*, p. 442; I.C.C.J., dec. civ. nr. 4126/2005, în B.J. 2005, p. 378.

tutive sau translativ de drepturi reale sau de creanță, precum și în privința caracterului declarativ al actului inițial^[1].

Principiul *resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis*, care poate genera anularea în cascadă a actelor juridice și a drepturilor dobândite în temeiul lor, se constituie într-o sursă de insecuritate juridică a circuitului civil, ceea ce justifică acțiunea de limitare, fie pe cale legală, fie prin acțiunea unor principii ori a sistemului de publicitate, toate constituindu-se în excepții de la principiul *resoluto iure dantis, resolvitur ius accipientis*.

§2. Excepțiile de la principiul *resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis*

Principiul *resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis* desemnează regula potrivit căreia anularea actului inițial atrage și nulitatea actului subsecvent, încheiat ulterior de către una dintre părțile actului juridic cu un terț. Prin excepție de la principiu, actul juridic derivat din actul juridic primar, încheiat cu un terț și în legătură cu dreptul dobândit inițial, se menține odată cu dreptul dobândit de terț, în temeiul acestuia, în cazul anulării actului primar. În această ipoteză, regula potrivit căreia accesoriul urmează soarta principalului nu mai operează.

Regulile și principiile legate de protejerea siguranței circuitului civil, a bunei-credințe, a obligației de garanție, ori ocrotirea unor categorii de persoane incapabile cu care principiul *resoluto iure dantis resolvitur ius accipientis* intră în concurs, justifică excepțiile de la aplicarea acestuia.

Una dintre aceste excepții se întemeiază pe *principiul bunei-credințe* în cazurile expres prevăzute de lege. Astfel, art. 1648- 1649 C. civ., care reglementează excepțiile de la efectele restituirii față de terți, se transpun și în excepții de la principiul *resoluto iure dantis, resolvitur ius accipientis*, deoarece acțiunea în anularea actului subsecvent ar urma să fie respinsă pentru lipsă de interes, de vreme ce reclamantul într-o asemenea acțiune nu ar obține niciun folos practic^[2]. Textele consacra menținerea actelor de administrare sau conservare a bunurilor ca urmare a anulării actului inițial, justificată de ocrotirea bunei-credințe a terțului. Astfel, prin anularea contractului de vânzare-cumpărare, va fi menținut contractul încheiat de cumpărător cu terțul antreprenor pentru efectuarea reparațiilor, deoarece contractul încheiat de cumpărător cu antreprenorul reprezintă un act de administrare.

În temeiul aceleiași bune-credințe, contractul de locațiune încheiat pe o durată de cel mult 5 ani își va produce efectele chiar dacă titlul locatorului este desființat retroactiv, dacă locatarul a fost de bună-credință. Efectele locațiunii se vor produce pe durata stipulată de părți, fără a se depăși un an de la data desființării titlului locatorului [art. 1819 alin. (2) C. civ.].

Tot astfel, art. 909 alin. (3) C. civ. dispune că, sub rezerva prescripției dreptului la acțiune în fond, acțiunea de rectificare a intabulării întemeiată pe dispozițiunile art. 908 alin. (1) pct. 1 și 2 C. civ. va putea fi îndreptată împotriva dobânditorului nemijlocit și împotriva terților care și-au înscris un drept real dobândit cu bună-credință și printr-un act cu titlu oneros, sau după caz, în temeiul unui contract de ipotecă, întemeindu-se pe cuprinsul cărții funciare. În aceste cazuri, termenul de decădere pentru declararea

[1] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *op. cit.*, p. 258-259.

[2] *Idem*, p. 259.

prin hotărâre judecătorească a nulității actului primar este de 3 ani, socotiți de la data înregistrării cererii de înscriere în cartea funciară formulată de dobânditorul nemijlocit al dreptului a cărui rectificare se cere, cu excepția cazului când încheierea care face obiectul acțiunii în rectificare a fost comunicată celui îndreptățit, caz în care, termenul va fi de un an de la comunicarea acesteia. Dacă titularul înstrăinător care și-a înscris dreptul real în cartea funciară transmite acest drept printr-un contract cu titlu oneros unui subdobânditor de bună-credință, acesta va putea fi acționat în judecată, numai după declararea prin hotărâre judecătorească definitivă a nulității actului juridic primar, de către înstrăinătorul din actul primar și numai în termenul de 3 ani de la data înregistrării cererii prin care subdobânditorul a solicitat înscrierea în cartea funciară, afară dacă dreptul material la acțiune nu s-a prescrist. După expirarea acestui termen, de trei ani, respectiv de un an, subdobânditorul de bună-credință și cu titlu oneros beneficiază de efectele publicității imobiliare, deci dreptul său înscris în cartea funciară este opozabil înstrăinătorului din actul juridic primar, ceea ce echivalează cu menținerea actului subsecvent^[1].

De asemenea, nulitatea actului de înstrăinare a unui bun imobil nu afectează actul și dreptul de proprietate ori un alt drept real al terțului subdobânditor de bună-credință și cu titlu gratuit al acestui bun, însă numai dacă au trecut 5 ani de la data înregistrării cererii acestuia de înscriere a respectivului drept în cartea funciară [art. 909 alin. (2) C. civ.].

Articolul 937 C. civ. transpune prevederile art. 936 C. civ., în temeiul cărora, posesia de bună-credință a bunului mobil asigură opozabilitatea față de terți a actelor constitutive sau translativ de drepturi reale. În acest context în care prin anularea actului primar înstrăinătorul este un neproprietar, terțul, care cu bună-credință a încheiat cu neproprietarul actul translativ de proprietate cu titlu oneros având ca obiect un bun mobil, devine proprietarul aceluși bun din momentul luării sale în posesie. Așadar, principiul posesiei cu bună-credință va prevala ideii de anulare a actului subsecvent. Această excepție nu va putea opera atunci când bunul mobil este un accesoriu al unui bun imobil, având în vedere derogarea de la art. 937 alin. (4) C. civ. Dispozițiile art. 937 C. civ., ca excepție de la principiul anulării actului subsecvent ca urmare a anulării actului principal, se aplică în mod corespunzător și în legătură cu dobândirea dreptului de uzufruct și a dreptului de uz asupra unui bun mobil. În temeiul art. 937 C. civ., persoana care, cu bună-credință, încheie cu un neproprietar un act translativ de proprietate cu titlu oneros având ca obiect un bun mobil devine proprietarul aceluși bun din momentul luării sale în posesie efectivă.

O altă excepție de la principiul anulării actului subsecvent, ca urmare anulării actului principal, intervine atunci când subdobânditorul ar putea invoca *uzucapiunea*, deoarece acțiunea de desființare a actului juridic în temeiul căruia subdobânditorul a început exercitarea unei posesiuni utile, care a dus la dobândirea dreptului de proprietate prin uzucapiune, ar fi lipsită de interes. Dreptul fragil dobândit de terțul subdobânditor de bună-credință s-a consolidat prin exercitarea unei posesiuni utile, generatoare a unui drept real originar. Efectele achizitive ale uzucapiunii operează independent de soarta contractului^[2].

[1] G. BOROI, C.A. ANGHELESCU, *op. cit.*, p. 261-262.

[2] A. BOAR, *Uzucapiunea, prescripția, posesia și publicitatea drepturilor*, Ed. Lumina Lex, București, 1999, p. 254.

O altă excepție de la anularea actului subsecvent ca urmare a anulării actului primar este și aceea prevăzută de art. 54 alin. (2) C. civ. Potrivit textului, anularea hotărârii declarative de moarte duce la înapoierea în natură a bunurilor celui declarat mort, iar dacă aceasta nu este cu puțință, la restituirea bunurilor prin echivalent. Cu toate acestea, dobânditorul cu titlu oneros nu este obligat să le înapoieze decât dacă, sub rezerva dispozițiilor în materie de carte funciară, se va face dovada că la data dobândirii știa ori trebuia să știe că persoana declarată moartă este în viață. Așadar, excepția de la obligația de restituire a bunurilor dobânditorului cu titlu oneros de la un neproprietar, operează în temeiul prezumției de bună-credință a dobânditorului.

O altă excepție de la principiul retroactivității efectelor nulității și, pe cale de consecință, de la principiul anulării actului subsecvent, este ipoteza prevăzută de art. 293 alin. (2) C. civ., în temeiul căreia, în cazul în care soțul unei persoane declarate moarte s-a recăsătorit și, după aceasta, hotărârea declarativă de moarte este anulată, noua căsătorie rămâne valabilă, dacă soțul celui declarat mort a fost de bună-credință. Prima căsătorie se va considera desfăcută la data încheierii noii căsătorii. În lipsa textului de lege prin care încetarea primei căsătorii intervine la data încheierii celei de-a doua căsătorii, efectele retroactive ale hotărârii declarative de moarte ar fi dus la desființarea celei de-a doua căsătorii. Se poate observa că, atât în cazul art. 54 C. civ., cât și în cel de la art. 293 alin. (2) C. civ., actul primar care a stat la baza actului subsecvent nu este un act juridic, ci un act jurisdicțional.

§3. Principiile care înlătură regula *quod nullum est, nullum producit effectum*

Alături de regulile generale referitoare la efectele nulității, realizate prin cele trei principii, retroactivitatea, restituirea prestațiilor și anularea actului subsecvent ca urmare a anulării actului principal, precum și de excepțiile de la aceste principii, care se constituie ca limitări ale principiului *quod nullum est, nullum producit effectum*, există cazuri care înlătură acest principiu și care acționează mult mai energic decât cazurile menționate ca fiind excepții de la cele trei principii, derivate și ele din regula *quod nullum est, nullum producit effectum*. Aceste cazuri înlătură în întregime chiar nulitatea, iar nu numai unele efecte ale acesteia^[1]. Cazurile care înlătură principiul *quod nullum est, nullum producit effectum* sunt conversiunea actului juridic nul într-un act valabil, *error communis facit ius* și principiul răspunderii civile delictuale.

3.1. Conversiunea actului juridic civil

Conversiunea actului juridic constă în substituirea unui act juridic nul cu un act valabil. Aceasta se transpune în conversiunea manifestării de voință valabilă în sensul în care reprezintă un act valabil, iar nu în sensul în care reprezintă un act juridic afectat de nulitate. Principiul care fundamentează conversiunea este acela potrivit căruia manifestarea unei voințe valabile în cadrul unui act juridic nul poate valora independent de soarta actului în care a fost exprimată. În susținerea admisibilității conversiunii se mai pot invoca și prevederile art. 1268 alin. (3) C. civ., potrivit cărora clauzele se

[1] A. POP, G. BELEIU, *Curs de drept civil. Partea generală*, Centru de multiplicare al Universității din București, 1973, p. 467.

interpretează în sensul în care pot produce efecte, iar nu în acela în care nu ar putea produce niciunul.

Deși Codul din 1864 nu a consacrat la nivel de principiu conversiunea actului juridic, a făcut totuși aplicarea acestuia în materia probei cu înscrisuri (art. 1172 C. civ. 1864). Doctrina, la rândul său, a fost favorabilă admisibilității conversiunii și justificării temeiurilor acesteia și în materia dreptului substanțial, în timp ce jurisprudența a făcut aplicația acestui principiu în materia testamentului autentic nul pentru vicii de formă, căruia i-a conferit valoarea unui testament olograf. De asemenea, în materia actului de înstrăinare a unui imobil bun comun, făcut de unul dintre soți fără consimțământul expres al celuilalt, deși anulabil, jurisprudența, i-a conferit în virtutea conversiunii actului nul într-un act valabil, valoarea unei promisiuni de vânzare. Tot astfel, instanțele au conferit, ca urmare a conversiunii actului nul într-un act valabil, valoarea unui act de acceptare a succesiunii actului de înstrăinare a unui bun succesoral făcut de moștenitori, chiar dacă acest act era afectat de nulitate.

Actualul Cod civil a consacrat cu caracter general în art. 1260 principiul conversiunii, fiind reglementate și unele aplicații ale acestuia.

Temeiurile conversiunii nu se pot reduce în principal la concepția modernă asupra nulității și la preocuparea de salvare a actului juridic de la pieire, ci la eficacitatea maximă, evident în limitele legii, a manifestării de voință cuprinsă într-un act juridic, îndreptată spre realizarea scopului practic urmărit de părți. Componenta subiectivă a conversiunii, decurgând direct din argumentul de interpretare *per a contrario* a dispozițiilor art. 1260 alin. (2) c. civ., se coroborează și cu regulile de interpretare a clauzelor îndoielnice, care dacă sunt susceptibile de mai multe înțelesuri se interpretează în sensul ce se potrivește cel mai bine naturii obiectului contractului și în toate cazurile în înțelesul în care ele pot produce efecte juridice. În consecință, ori de câte ori manifestarea de voință dintr-un act este susceptibilă de interpretare, această interpretare trebuie făcută în sensul de a constitui un act valabil, iar nu în sensul în care ar rezulta un act juridic lovit de nulitate, care trebuie desființat. Cu toate acestea, conversiunea nu-și găsește aplicare dacă intenția de a exclude conversiunea este stipulată în contractul lovit de nulitate sau reiese în chip neîndoielnic din scopurile urmărite de părți la data încheierii contractului. Se poate spune că, pentru a putea opera conversiunea, aceasta trebuie să corespundă voinței comune a părților, care însă poate fi prezumată atunci când cele două acte prezintă asemănare, echivalare ori apropierea rezultatelor. Această prezumție are un caracter relativ, putând fi înlăturată prin orice probă contrară.

Pentru a opera înlăturarea efectelor distructive ale regulii, trebuie îndeplinite condițiile conversiunii, despre care s-a mai făcut vorbire.

Nu suntem în prezența conversiunii în cazul în care din două acte încheiate concomitent sau succesiv de părți, printr-unul dintre acestea se realizează refacerea actului nul ori validarea prin confirmare sau ratificare a actului juridic nul ori îndeplinirea ulterioară a cerințelor legale a actului lovit de nulitate (art. 1261 C. civ.). Și în cazul novației, avem de-a face cu două acte, dar acestea sunt valabile, ceea ce nu se întâmplă în cazul conversiunii. Mai mult, novația este întotdeauna expresă, pe când în cazul conversiunii cel de-al doilea act se deduce din voința prezumată a părților.

Conversiunea presupune existența unui element de diferențiere între actul nul și acela valabil, iar acest element de diferențiere se poate referi la natura actului, la conținutul acestuia, la efectele sau forma lui. Actul socotit valabil, rezultat în urma conversiunii trebuie să îndeplinească toate condițiile de fond și de formă cerută de

lege pentru acea categorie de acte, iar unele din aceste condiții trebuie să fie regăsite în chiar actul afectat de nulitate.

Pentru a opera conversiunea, trebuie ca din manifestarea expresă a părților sau din scopurile urmărite de părți la încheierea contractului afectat de nulitate sau decurgând din conținutul acestuia, să nu rezulte inadmisibilitatea conversiunii [art. 1260 alin. (2) C. civ.]. Această soluție își găsește temeiul în principiul cu caracter supletiv pe care se întemeiază conversiunea – *actus interpretandus est potius ut valeat quam pereat* – și care poate fi înlăturat prin voința celor care au încheiat actul juridic afectat de nulitate.

3.2. *Error communis facit ius*

Principiul *error communis facit ius* este denumit și principiul aparenței în drept. El înlătură nulitatea unui act juridic încheiat într-o situație de eroare comună și invincibilă. Deși se bazează pe ocrotirea bunei-credințe, acest principiu acționează mai energic. El nu constituie o excepție de la principiul *resoluto iure dantis, resolvitur ius accipientis*, deoarece aplicarea principiului *error communis facit ius* înlătură nulitatea care afectează actul juridic.

Acest principiu se transpune, potrivit art. 17 alin. (2) C. civ., în situația când cineva, împărtășind o credință comună și invincibilă, a considerat că o persoană are un anumit drept sau o anumită calitate juridică. Ținând seama de împrejurări, instanța va putea hotărî că actul încheiat în această stare va produce față de cel aflat în eroare aceleași efecte ca și când ar fi valabil, afară de cazul în care desființarea lui nu i-ar cauza niciun prejudiciu. Se poate observa din formularea textului că efectele erorii comune și invincibile de înlăturare a efectelor nulității operează ca măsură subsidiară desființării actului juridic, atunci când desființarea ar prejudicia pe cel care a împărtășit eroarea comună.

Această eroare comună și invincibilă nu se prezumă, ea trebuie dovedită și analizată de instanță într-un context mai larg și conjunctural. Eroarea comună nu poate opera pentru a produce efectele de validare a actului nul în materie de carte funciară și în materiile în care legea reglementează un sistem de publicitate. Cu preponderență, o aplicare legală a acestui principiu intervine în materia actelor de stare civilă întocmite de un ofițer de stare civilă necompetent (art. 102 C. civ.). Efectul de validare a actelor de stare civilă întocmite de o persoană care nu avea calitatea de ofițer de stare civilă este condiționat de exercitarea în mod public a atribuțiilor de ofițer de stare civilă, iar în exercitarea atribuțiilor să fi fost respectate prevederile legale. În această ipoteză, nulitatea actului de stare civilă intervine nu pentru că a fost întocmit de un ofițer de stare civilă necompetent, ci pentru nerespectarea prevederilor legale referitoare la actul de stare civilă întocmit. Beneficiarii acestor acte de stare civilă nu se vor bucura de valabilitatea actelor întocmite de ofițerul de stare civilă necompetent, dacă au cunoscut în momentul întocmirii lor lipsa acestei calități.

3.3. Principiul răspunderii civile delictuale

În condițiile determinate de lege, acest principiu înlătură nulitatea actului juridic în întregul său. Când nulitatea actului este consecința faptei ilicite și culpabile a aceluia care invocă nulitatea, acesta ar urma să despăgubească cealaltă parte contractantă

În temeiul răspunderii delictuale pentru prejudiciul cauzat prin anularea actului. Cum prejudiciul ce ar urma să se producă provine din anularea actului, cea mai potrivită reparare a acestuia care se apără contra anulării este punerea acestuia în situația în care s-ar fi aflat dacă nu s-ar fi săvârșit actul păgubitor, adică menținerea ca valabil a contractului, acesta urmând să își producă toate efectele.

Principiul executării în natură a obligațiilor și reparării în natură a prejudiciului se transpune în materia nulității actului juridic, sub forma menținerii actului afectat de nulitate. Aceasta este nu numai cea mai potrivită modalitate de înlăturare a prejudiciului ce s-ar putea produce ca urmare a nulității în seama părții contractante inocente, dar este și o măsură de sancționare a celui culpabil de cauza nulității și care totuși cuteză să solicite nulitatea.

În legislația noastră, înlăturarea nulității ca urmare a principiului răspunderii civile delictuale intervine în privința minorului care, cu ocazia încheierii actului juridic, se face culpabil de săvârșirea unui delict civil, constând în utilizarea unor manopere dolozive pentru a crea o aparență înșelătoare în privința deplinei lui capacități de exercițiu. Acestui minor i se va refuza acțiunea în restituirea prestațiilor rezultând din anulabilitatea actului pe care le putea cere pentru incapacitate, dacă anularea nu ar fi avut în ceea ce îl privește o sorginte delictuală. În această ipoteză, răspunderea delictuală coroborată cu specificitatea de operare a principiului executării și reparării în natură a prejudiciului justifică din plin înlăturarea nulității.

Principiul răspunderii delictuale, ca factor de înlăturare a nulității, este consacrat de art. 45 teza a II-a C. civ., potrivit căruia dacă minorul a folosit manopere dolozive, instanța, la cererea părții induse în eroare, poate menține contractul când apreciază că aceasta ar constitui o sancțiune civilă adecvată. Se poate observa că legiuitorul lasă la îndemâna judecătorului o largă marjă de apreciere în menținerea contractului încheiat de minorul care a folosit manopere dolozive, punând accentul pe componenta sancționatoare a măsurii de menținere a contractului.

Această modalitate de abordare legislativă a principiului răspunderii civile, ca mijloc de menținere a efectelor actului juridic lovit de nulitate, delimitează incidența principiului și componenta sancționatoare de măsurile protective sporite ale minorului și a interesului său superior.

Ca urmare, menținerea efectelor actului juridic afectat de nulitate nu operează *ope legis*, ci în contextul administrării unui material probator, supus atenței aprecieri a instanței, atât din perspectiva minorului și a mijloacelor utilizate de acesta pentru inducerea în eroare, cât și din perspectiva celui alt contractant, indus în eroare, a personalității acestuia, a modului în care mijloacele dolozive utilizate de minor s-au reflectat în conștiința acestuia și au fost de natură să creeze cea aparență de existență a capacității de exercițiu, cu rol determinant în încheierea contractului și aceasta, în contextul în care ideea de protecție a minorului se regăsește în art. 45 teza I C. civ., potrivit căruia simpla declarație că este capabil să contracteze, făcută de cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, nu înlătură anulabilitatea actului.

Asimilat dolului comis de minor în crearea aparenței de capacitate, cu consecința menținerii efectelor actului juridic, este și dolul comis de interzisul judecătoresc.

Fără ca răspunderea delictuală ca o cauză de înlăturare a nulității actului juridic să fie ridicată la nivelul unei reglementări de principiu, consacrarea sa textuală, susținută de doctrină și jurisprudență, deschide perspectiva unei aplicabilități mai extinse decât art. 45 C. civ. în direcția salvării contractului afectat de nulitate relativă.

Secțiunea a 3-a. Delimitarea instituției nuliității actului juridic de alte cauze de ineficacitate ale actului juridic

Aspectele abordate, legate de noțiunea, clasificarea, regimul juridic al nulității absolute și relative, precum și acelea privind efectele nulității cu excepțiile corespunzătoare, au menirea de a ne face o imagine asupra acestei instituții. Totuși, apropierea nulității de alte instituții cu care se aseamănă, dar de care se deosebește fundamental, aduce în atenție delimitarea acesteia de celelalte instituții, pentru evitarea riscului de confuzie. Fără a face o tratare exhaustivă a delimitărilor față de toate instituțiile de drept civil, ne vom limita la acelea cu care nulitatea se află într-o mai mare sau mai mică contingență, iar rațiunea decurge din aceea că toate instituțiile de comparație, întocmai nulității, au ca numitor comun ineficacitatea actului juridic.

§1. Nulitatea și rezoluțiunea actului juridic

Asemănările dintre nulitate și rezoluțiune sunt următoarele:

- atât nulitatea, cât și rezoluțiunea sunt cauze de ineficacitate ale actului juridic;
- în principiu, atât nulitatea, cât și rezoluțiunea produc efecte retroactive;
- ambele sancțiuni intervin în temeiul unei hotărâri judecătorești sau în temeiul voinței părților.

Deosebiri apar sub mai multe aspecte:

- sub aspectul *domeniului de aplicare*, deosebirea constă în aceea că nulitatea se aplică tuturor categoriilor de acte juridice, unilaterale sau bilaterale, pe când rezoluțiunea se aplică numai contractelor sinalagmatice, valabil încheiate cu executare *uno actu*;
- sub aspectul *cauzelor ce le determină*, nulitatea intervine pentru nerespectarea unor condiții de validitate, iar rezoluțiunea intervine pentru neexecutarea culpabilă a obligațiilor ce revin uneia dintre părțile contractante, când cealaltă parte și-a executat obligațiile asumate;
- sub aspectul *momentului apariției* cauzelor de ineficacitate, cauza nulității intervine la momentul încheierii actului și constă în nesocotirea unei dispozițiuni legale referitoare la încheierea valabilă a actului, pe când rezoluțiunea este ulterioară încheierii actului, ține de neexecutarea acestuia și este condiționată de valabilitatea actului;
- sub aspectul *rolului instanței*, în cazul în care condițiile nulității sunt întrunite, instanța are obligația aplicării acestei sancțiuni, fiind lipsită de libertatea de apreciere a aplicabilității sancțiunii, spre deosebire de sancțiunea rezoluțiunii, unde libertatea de apreciere a instanței poate interveni în legătură cu gravitatea neexecutării, iar dacă sunt întrunite condițiile rezoluțiunii instanța poate obliga la executare, acordând debitorului un termen de grație în funcție de comportarea acestuia și de perspectiva unei șanse de executare;
- sub aspectul *naturii răspunderii*, în cazul nulității sunt aplicabile regulile răspunderii delictuale, iar în cazul rezoluțiunii își vor găsi aplicarea regulile răspunderii contractuale;

- sub aspectul *prescripției*, acțiunea în rezoluțiune și în declararea nulității sunt supuse unor reguli diferite în legătură cu momentul de la care operează termenul de prescripție. Nulitatea absolută și nulitatea relativă, invocate pe cale de excepție, nu sunt supuse prescripției extinctive, spre deosebire de acțiunea în rezoluțiune, care este supusă prescripției extinctive și nu poate fi invocată pe cale de excepție;
- sub aspect *procesual*, invocarea concomitentă a unei cauze de nulitate și de rezoluțiune a unuia și aceluiași contract pune în discuție analiza prioritărilor cauzei de nulitate și numai dacă aceasta nu subzistă se poate discuta cauza de ineficacitate a rezoluțiunii, și aceasta deoarece rezoluțiunea poate opera numai în privința unui contract valabil încheiat. Această regulă operează și în ipoteza invocării cauzei de nulitate absolută sau relativă pe cale de excepție de către una dintre părți, sau dacă instanța ar invoca din oficiu o cauză de nulitate absolută.

§2. Nulitatea și rezilierea actului juridic

Elementele de asemănare și deosebire dintre cauzele de nulitate și rezoluțiune operează în mod asemănător și în cazul rezilierii, cu rezerva că rezilierea operează numai pentru viitor și se referă la contractele sinalagmatice cu executare succesivă.

§3. Nulitatea și revocarea actului juridic

Termenul de revocare are mai multe sensuri: precum revocare pauliană, retractarea unui act unilateral voluntar, revocare judecătorească pentru neexecutarea culpabilă a obligațiilor ce revin gratificatului față de gratificant, sau din cauza ingratitudinii gratificatului față de gratificant, ori sensul de denunțare unilaterală sau bilaterală a unui contract.

Relevant însă în problematica în discuție este sensul de înlăturare a efectelor liberalităților pentru ingratitudine sau neexecutarea culpabilă a sarcinilor. Sub acest aspect, revocarea apare ca fiind o cauză de ineficacitate a actului juridic și se aseamănă cu nulitatea. Deosebirea constă în aceea că revocarea este o sancțiune ce operează în privința unui act juridic valabil încheiat, fiind legată de încălcarea unei obligații morale de grațitudine față de gratificant sau de neexecutarea sarcinii, pe când nulitatea se referă la încheierea unui act cu nerespectarea cerințelor de validitate.

Spre deosebire de nulitate, care este o sancțiune aplicabilă oricărui act juridic, revocarea este o sancțiune aplicabilă, în principiu, liberalităților.

Nulitatea este o sancțiune ale cărei cauze sunt legate de momentul încheierii actului, pe când revocarea își are cauze ulterioare actului de liberalitate, asociate obligațiilor legate de executarea actului.

Regulile prescripției extinctive în materia nulităților diferă de acelea aplicabile revocării liberalităților.